

→ tes alternatives. Els qui no estiguin familiaritzats amb l'escala real potser veuen *onades* d'immigrants que arriben o potser es pensen que està a punt d'arribar una *allau* de gent. S'imaginen que països sencers desfaran les maletes per establir la seva casa a Europa i a Alemanya sempre que sobrevisquin al viatge.

Per això volem respondre algunes preguntes senzilles. En realitat, quantes persones s'estan desplaçant? I d'on vénen i cap a on van? Quantes van cap a cada lloc? És veritat que les xifres augmenten constantment? O estan disminuint? Qui els compta, els migrants? Qui és considerat un migrant i qui un refugiats? I les xifres que llegim i sentim constantment són coherents?

“La veritat”, diu Guy Abel, “és que la dinàmica migratòria mundial s'ha mantingut constant a un nivell baix durant més de mig segle”.

Ha dit “nivell baix”?

Apujar el volum

El problema fonamental, segons Abel, és que totes les xifres migratòries provenen de les Nacions Unides, que mesuren les migracions combinant les xifres de migrants i de refugiats de tots els països. L'ONU defineix els migrants com “les persones que viuen en un país diferent d'aquell on van néixer”. Les dades s'extreuen dels censos de cada país i dels registres de refugiats.

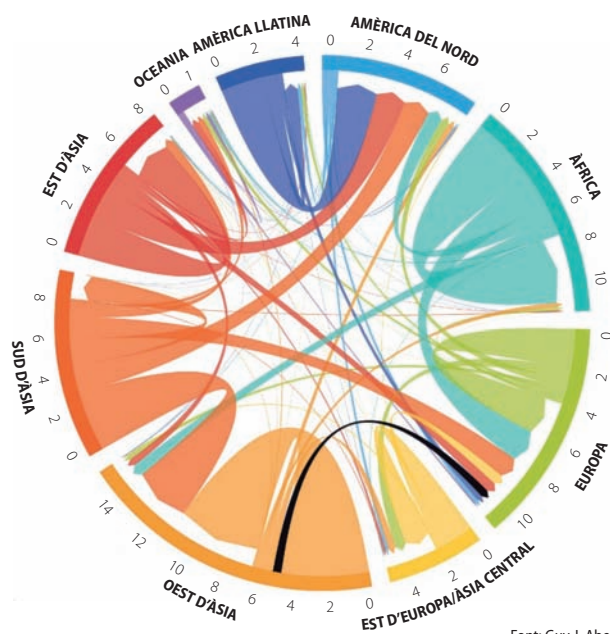
En una nota de premsa recent, les Nacions Unides van fer pública aquesta xifra, que és, doncs, l'últim total: “El nombre de migrants internacionals va arribar als 244 milions el 2015 al conjunt del món, un augment de 71 milions, un 41%, en comparació de l'any 2000”.

244.000.000: quina xifra tan desorbitada!

Fluxos migratoris entre àrees del món

2010-2015

El gruix de les fletxes representa el nombre de migrants i refugiats. L'escala del voltant del cercle indica quants milions representa cada fletxa. La fletxa negra mostra el nombre de migrants de l'Orient Mitjà –entre ells els que vénen de Síria– arribats a Europa fins a la meitat del 2015.

Font: Guy J. Abel
Der Spiegel

Un 41%: un augment de gairebé la meitat!

Vejam, anem a pams.

Primer, fem una ullada a l'increment del 41%. Aquesta xifra es refereix als nombres absoluts, que en aquest cas no són una referència raonable. L'any 2000 les Nacions Unides van comptar 173 milions de migrants, que suposaven un 2,8% de la població mundial d'aleshores, de 6.100 milions de persones. Des de llavors, la població mundial ha crescut fins a 7.300 milions, de manera que els 244 milions de migrants el 2015 representen un 3,3% del total.

Així doncs, per què les Nacions Unides no comuniquen la informació de la següent manera: “Des de l'any 2000, el

percentatge de migrants en la població mundial ha crescut 0,5 punts percentuals”? Perquè sona menys preocupant?

Vet aquí la situació: les Nacions Unides no reben prou diners. El seu Programa Mundial d'Aliments, per exemple, està clarament infrafinançat, igual que les campanyes d'ajuda per a Síria. A partir d'aquesta posició de necessitat, les Nacions Unides sempre apugen el volum quan anuncien les xifres. Dependents com són dels diners dels seus membres per alleujar les seves afliccions, les Nacions Unides acompanyen les seves reclamacions amb termes dramàtics com “un màxim històric”, “un nou màxim” o “un mínim de rècord”. D'aquesta manera, contribueixen significativament a desequilibrar el debat migratori.

Però el gran problema rau en la mateixa xifra, 244 milions. Per què?

“La xifra té mancances greus i diverses”, diu Abel, i tot i així és difosa arreu del món per centenars de mitjans de comunicació, agències de notícies, ONG,

polítics i fins i tot acadèmics. Xifres com aquestes, o els seus equivalents internacionals, dels quals provenen, serveixen de base per a debats, estudis i lleis. Per què? Perquè no hi ha cap font amb més credibilitat que les Nacions Unides. Aquesta percepció tan estesa porta a afirmacions com aquestes: “El món té un 41% més de migrants ara que el 2000, segons les Nacions Unides” (*Toronto Star*). “L'ONU diu que el nombre de migrants al món s'enfila fins als 244 milions” (*Newsweek*). O, expressat des de l'altra banda i de manera especialment tergiversadora, al portal de la televisió suïssa: “Cada cop menys persones viuen al seu país nadiu”.

La xifra, 244 milions, no és pas incorrecta. Però no aporta gaire informació

→ fugint 60 milions de persones, més que després de la Segona Guerra Mundial. Aquesta tragèdia està sobrepassant la humanitat?”

Un cercle viciós

L'expressió, implacablement morbosa, “més que després de la Segona Guerra Mundial”, inspirada per l'ACNUR, no té sentit en primer lloc perquè després de la Segona Guerra Mundial la població del món era de tan sols 2.000 milions de persones. Si en aquell temps es calcula que hi havia uns 60 milions de refugiats a Europa, això representa un 3% de la població mundial, gairebé quatre vegades més que actualment. Per què l'ACNUR no escriu: “El percentatge de refugiats sobre la població mundial actualment és de menys d'una quarta part del que era en el període posterior a la Segona Guerra Mundial?”. No n'hi ha prou amb 60 milions?

És un cercle viciós. L'ONU necessita diners i constantment fa tocs d'alarma. Però les seves dramatitzacions creen més por que voluntat d'ajuda als països i a l'opinió pública. També condueixen a la situació paradoxal que actors de dreta i esquerra de l'espectre polític fan servir la mateixa retòrica buida quan parlen baladrejant sobre el fenomen migratori. Les organitzacions humanitàries i l'esquerra afegeixen llenya al foc perquè volen inspirar compassió. Els populistes de dreta fan la mateixa fressa perquè volen atiar la por. El que costa de vendre és la veritat.

La veritat no és dolenta. Ha sigut dolenta durant molt de temps. Fins i tot ha sigut molt més dolenta temps enrere del que és avui dia. Però de cap manera no està “sobrepassant la humanitat”, i per descomptat no està desbordant Europa. El problema es podria resoldre només que hi hagués la voluntat per fer-ho. ●

Traducció d'Arnau Figueras

De l'efecte crida' a l'efecte acordió'

L'any 2000, Catalunya, el País Valencià i les illes Balears sumaven poc més d'11 milions de persones. Al cap d'una dècada, van fregar els 14 milions, i ara, se situen una mica per damunt dels 13 milions. Un 'efecte acordió' lligat a l'auge econòmic i la crisi posterior.

Reportatge de Víctor Maceda

El boom urbanístic que va produir-se a l'Estat espanyol –i en especial, per les seues característiques, a Catalunya, el País Valencià i les illes Balears– va generar un altre boom, de caire demogràfic, que va multiplicar les xifres de població. La mà d'obra barata –no sols requerida a l'obra i els sectors que en depenien, sinó també al turisme, que va agafar encara més embranzida– va atraure centenars de milers de forans, principalment procedents del Magrib, Amèrica del Sud i l'Europa de l'Est.

Del 2000 al 2011, Catalunya va passar de tenir poc més de 6,2 milions d'habitants a tenir-ne 7,5, cosa que representava un increment del 17,3%; el País Valencià, que en tenia 4,1 milions, va enfilarse als 5,1 milions, amb una pujada del 20%, i les illes Balears, que l'any 2000 amb prou feines tenien 850.000 habitants, van saltar fins a 1,1 milions, amb un augment del 24%. Des del 2011, però, es detecta un retrocés gradual que afecta, sobretot, els nouvinguts llatinoamericans, una bona part dels quals han retornat al seu país d'origen.

Durant l'època de creixement poblacional, que va coincidir amb l'etapa de

govern de José Luis Rodríguez Zapatero, el PP va alertar de l'“efecte crida” que significava el procés de regularització d'immigrants patrocinat per l'executiu socialista. Els populars van relacionar l'arribada massiva de persones amb l'increment de la delinqüència, i en alguns casos, fins i tot, amb la saturació dels serveis públics. No obstant això, aquest gran contingent d'estrangers va compensar una piràmide d'edat força envellida, que amenaçava de posar en perill el sistema públic de pensions.

Ara bé, l'esclat de la bombolla immobiliària, que va comportar una aturada en sec del sector, ha tingut repercussions importants a nivell demogràfic. El darrer lustre, prop de 70.000 hispanoamericans han abandonat Catalunya, el País Valencià i les illes Balears. Si més no, aquesta és la dada que s'extrau de les estadístiques de l'INE, que no comptabilitzen, és clar, els ciutadans que han decidit abandonar el país però que no han sol·licitat la baixa al padró municipal corresponent.

En paral·lel a aquest fenomen, se n'ha produït un altre que també ha fet minvar la xifra total d'habitants. Alguns ajuntaments amb una mobilitat molt considerable –situats a la costa, sobretot– van